

SZOVJET FILM EGY PESTI BÜVÉSZRŐL

Jakov Alekszandrovic Szegelj szovjet filmrendező és forgatókönyvíró — aki nemrégén Budapesten járt — negyvenhat éves. Tevékenyen az ötvenes esztendőök elején kapcsolódott bele a filmgyártásba. Érdekes megjegyezni, hogy tizenhárom éves fejjel már — filmszínész volt: a „Grant kapitány gyermekei”-ben játszott.

Legismertebb filmjei az „Ez így kezdődött”, a „Múló évek” (ezeket L. Kulidzsanov társaságában rendezte), „A béke első napja”, a „Holnap felnőtt leszek”, „Az én ablakom”, „Folyik a Volga”. Jakov Szegelj az írója vagy a társtírója is filmjeinek. Nemrég a „Szovjet film mesterei” című könyvsorozatban megjelent egy kötet, amely filmnovelláit és más írásait tartalmazza. Egy lírai hevű elbeszélő tekint bennük az olvasóra.

Jakov Szegelj új forgatókönyve magyar vonatkozású és részben önéletrajzi elemekre épült. Címe: „Bohóckodás”. A moszkvai cirkuszban kezdődik, ahol fellép egy magyar bűvész, bizonyos Miklós Ferenc. A nézők sorában ül Kapusztjin, aki alhadnagyként vett részt Budapest felszabadításában. Csaknem negyedszázaddal később ráismer a magyar artistára, és emlékezetében fölidézi különös találkozásukat.

Megelevenednek a régi képek. Szovjet katonák egy magyar férfit akadnak, aki a pincében pisztolyt készül elásni. Gyanús, több mint gyanús tevékenység! Szerencsére Kapusztjin, a huszonkét éves alhadnagy — akinek szülei cirkuszi artisták voltak — észreveszi, hogy itt nem ellenséges cselekedetről van szó...

Íme, az erről szóló részlet Jakov Szegelj irodalmi forgatókönyvéből:

— Állj! Állj! — Kapusztjin alhadnagy hirtelen felkapta a fejét.

A fogolyhoz ment, ujjával megérintette gyapjúsállal betakart mellét.

— Ön azt mondta, hogy illuzionista?

— Illuzionista, illuzionista — bólogatott a fogoly, és a többiek felé fordulva ismételte: — illuzionista, illuzionista, illuzionista.

Riadt szemében az élniakarás jele látszott.

— Barátaim! — örvendezett Misa Kapusztjin. Csendben a szoba közepére vezette a magyart, világosságra. — Hiszen ez illuzionista!

— Illuzionista! Illuzionista! — újra bólogatott a magyar.

Ez a szó a kiskatonák számára nem mondott semmit.

— Hogyan is magyarul zsem meg nektek? — Misa bosszúságában csetintett szájával.

— Ez majdnem azt jelenti — mint a szemfényvesztő. Nem lett értetőbb.

De a magyar magához tért. Kezét felemelte, figyelmet kért.

— Illuzionista, illuzionista!... — ismételte.

Keze reszketett, de kezének mozgása kecses, elegáns volt.

A katonák erősen figyelték a kezét, bár még mindig nem értettek semmit.

A magyar a nadrágja zsebébe nyúlt. Balangyin őrmester mindenre elkészülve felemelte géppisztolyát.

A magyar gyorsan kivett zsebéből egy veszélytelen zsebkendőt, amely valamikor fehér volt, meglebegtette, és mindenki szeme láttára egy kis poros szekfűcsokor jelent meg.

— Hopplá! — kiáltotta Misa Kapusztjin. Nagyon boldog volt, hogy felismerte, kicsoda ez az ember.

— Bűvész! — kiáltja elképedve Vdovin, és hatalmas tenyerével eltakarja arcát.

— Illuzionista! — javítja ki gyengéden Kapusztjin, és tovább bátorítja a magyart: — Hurrá!

A csodák most kezdődtek... A bűvész lehajolt, hogy a számára nélkülözhetetlen pisztolyt felvegye, de Balangyin fűrgébb volt, és csizmájával rálépett a pisztolyra.

Balangyin megörült, hogy a magyar elárulta magát.

— Látták? — kérdezte ünnepélyesen Balangyin. — Látták? A pisztolyért nyúl a gazember. Majd felelni fog ő a pisztolyért!

De Misa közbelépett:

— Adja oda neki, Balangyin! Ez nem pisztoly.

— Hanem, akkor micsoda?

— Ez kellék a mutatványhoz. Ne zavarjon őrmester!

— Ez az ön dolga. — Balangyin megsértődött egy kissé. — Kérem, ezért én nem felelek.

Mindannyian újra körülfogták a magyart. A katonákból álló gyűrű már nem ijesztette, sőt kedvezően hatott rá.

— Hopplá! — kiáltott halkan, és a virágcsokorból egy végenincs papírszalagot húzott elő.

Hogy még láthatóbb legyen, mit csinál, valaki felgújtotta zseblámpáját; a megvilágított kör a cirkuszporondhoz hasonlított.

A papírszalag nem volt végtelen, így a bűvész mutatványának vége lett. A magyar tudta, hogy a katonák teljes meggyőzéséhez valamit még be kell mutatnia...

Mind közül legveszélytelenebbnek az alhadnagyot vélte, hozzálépett.

— Pardon — mondta, és a Misa zsebébe nyúlt. A bűvésznek egy pénzdarabra volt szüksége, talált is egyet.

A pénzdarabbal újabb mutatványok következtek, amelyeket a katonák közvetlen közelében végzett.

A pénzdarab kacéran és rejtélyesen viselkedett. Eltűnt, majd a legelképzelhetetlenebb helyeken jelent meg újra. A katonák a bűvészmutatványok résztvevőiként érezték magukat, de a pénzdarab hirtelen teljesen eltűnt egy katonasapkában. Helyette egy marék férfikaróra jelent meg.

A lomha Vdovin vette észre elsőnek órája eltűnését. Komolyan megtagogatta üres csuklóját, és csodálkozva mondta:

— Nincs...

Erre mindannyian megnézték csuklójukat, és észrevették, hogy óra nélkül maradtak.

Az elégedett bűvész javasolta, válasszák ki óráikat és a katonák a látvánnyal megelégedve elvették óráikat a bűvésztől.

Ezzel vége lett az illuzionista előadásának. A bűvész váratlanul előrelépett, hirtelen mozdulattal elvett az asztalról egy tojásgránátot és tenyerébe szorítva feje felé emelte.

A legborzasztóbb az volt, hogy a magyar a katonák és fegyvereik között állt, így a katonák nem tudtak ellenállni. Fegyverek nélkül nem tudtak löni, és a gránátot sem tudták elvenni tőle. Mintha álom volna: meg akarnak ölni, és te nem tudsz védekezni... és mint az álomban, csak két-három másodperc telt el, de mindenkinek úgy rémlett, hogy sokkal, de sokkal több.

Elsőként Balangyin őrmester tért magához. Hunyorgott, rága szája szélét, és előrelépett... Még egyet lép előre... még egyet... aztán vetődik, eldobja a gránátot még akkor is, ha...

De a bűvész senkit nem akart megölni. Ő észre sem vette a feszültséget. Tenyerét egymáshoz dörzsölve kedvesen mosolygott, és mindenkinek megmutatta kezét: nem volt benne semmi.

Balangyin már közel volt hozzá.

— A gránátot! — szólalt meg rekedten, és még közelebb lépett. — Add ide a gránátot, te, te...

Abban a pillanatban, amikor az őrmester legszélesebbre tátotta a száját, a bűvész elegánsan feléje nyúlt és a kis gránátot az őrmester szájából vette ki. Ezután megmutatta a gránátot a tiszteletré méltó közönségnek, és óvatosan visszatette az asztalra, majd meghajolt.